अपश्यत्कुम्भमग्रस्थं सामगायनतत्परम् ।
पर्णेन वपुषा युक्तं सामवेदमिवापरम् ।। VI (i) 103. 43.

ब्रह्मलोकान्तरप्राप्तशृङ्खकन्दरवारिभिः ।
सामवेदप्रतिध्वानघुंघुमैर्गायतीव यः ॥ V. 19.5.

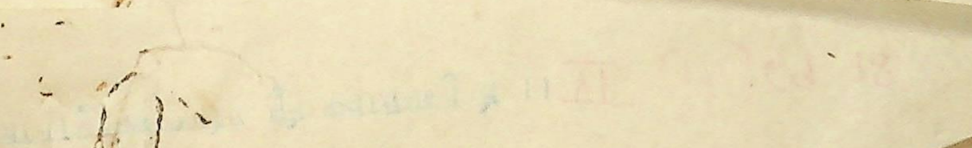
पन्पूर्तयो हरय एव यथा व्ययौ वा

वेदा इवाहुतिहुतादननात्प्रसन्नु: ॥ Vi(ii) 109.38

सर्वमेव परित्यज्य परिहृत्य धिया स्वयम् ।
स्वस्थ एवावतिष्ठेऽहं पूर्णात्पूर्ण इवात्मनि ॥ V. 25.10.

अरामन्मवदृष्टसंसारासारसार हे ।

ज्ञानामृतमहाम्भोद पुने स्वागमपस्तु ते ।। VI (ii) 69. 18.

युक्तायुक्तदृशा ग्रस्तमाशोपहतचेष्टितम् ।
जानाति नौकदृष्टान्तं करकोटरबिल्ववत्

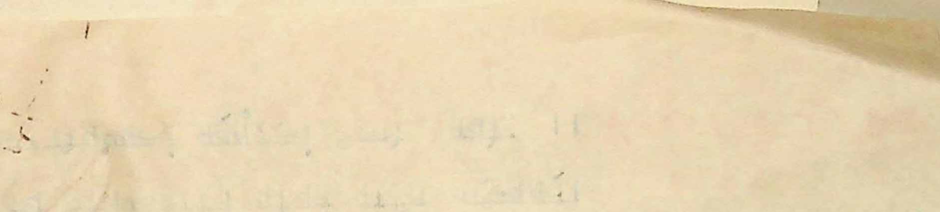
५. 18. 10

बाल्यं यौवनवद्याति यौवनं याति बाल्यवत्।

उपमानोपमेयत्वं मुहुरत्वं मिथो नयोः ।। V ९३.४४

बाल्यं यौवनवयाति यौवनं याति बाल्यवत्।

उपमानोपमेयत्वं मद्गुरत्वं शिशो नयोः ॥ V (ii) ९३.४८

****

एतस्मिन्नन्तरे सा च न ददर्श कुमारिकाम् ।
मायामिव परिक्रान्तां क्वापि यातां वरानना ॥

III. 53. 18.

आखिलं वेदना द्वित्वमात्मनोऽ
पि किंवदती । न करोमीति
सङ्कल्पात्पुरुषस्यैव कर्तृता ।।
6.(1)33. २१.

its outcome is necessarily
past tense. Rightly an i
the question : 'How are

I

हा हन्त दग्धदाराः प्रालेयशीता
देहेषु हन्तिमाम्।

मया मनस्सु महतामिव। विज्ञान-
सूक्तयः॥

III. 43. 30.

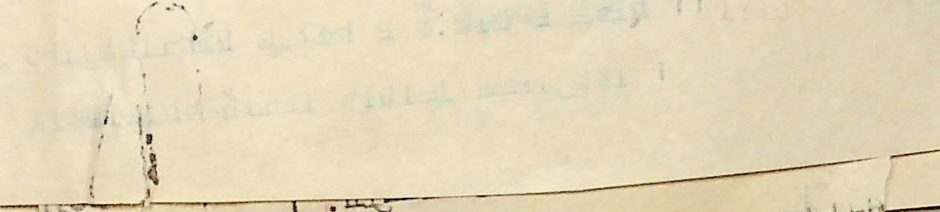
मद य: ...
- सत्वात्प्रीतयेऽहं त्वविधौ बियुक्तः ॥२०२॥

नैं मनोनुकूलानुयमुड्व भोगान् ।

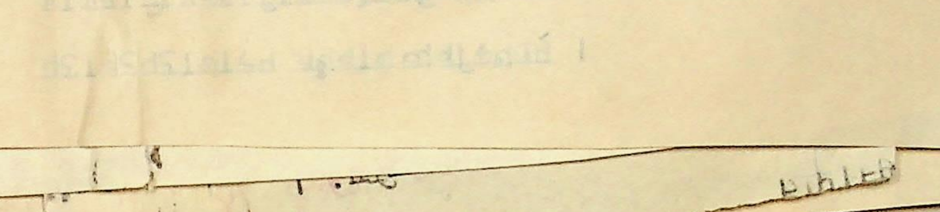
समर्पयामास ॥२०३॥

काकतालीयवत्प्राप्ता भोगाली ललनादिका ।

स्वादिताप्यङ्ग धीरस्य न दुःखाय न तुष्टये ॥ V. ७४.६५

घटावटपटाद्यात्म तथैवाद्यव्यवस्थितम् ।
काकतालीयवद्वारिबुद्बुदोत्पत्तिनाशवत् ।
घुणाक्षरवदुच्छूनं तं स्वभावं विदुर्बुधाः ॥ Vi (i) 85.166

सः पुरुषरूपैः भावनात्
पुरुषाकृतिं, कान्तवलीक.
वद्धपूर्वं वृक्षं पुष्पभावत.
लभे ॥
6.(1) 4. 41.

into pingaih for it qual

should have been pingai

ripened) and of a superio

In the second line

Vistritah as that alone m

In verse 97, line

fit in well to fill in th

एवं प्रायः स जीवात्मा काकतालीयवच्छनैः
विशिष्ट सँनिवेशत्वं भावितं पश्यति स्वतः

III 67. 50

नियतेन्द्रियशक्तिः सा जीवेनैव नहिः स्थिता।
बौद्धतार्किक विज्ञानसंतानवदलक्षिता।।

3.10.13.

स्वीरादेम देम सभारेक
विश्रामिति नवरनरः।
वरि रन्धिप्मा ३॥ ङ:
वृद्धिर्वन्द्र रचनाउ॥
Vṛttr 12. 4.

পুনঃ পুনর্জিবিতে
যুগে প্রজ্বলিত হবে।
শরীর ছন্দ দ্বারা দ্বা-
রা স্বতঃ সমন্বিত হবে॥

V. 10. 6. 34.

न ममजप्सु: कुचिलेनि
सः ङ्कः नेषु मईलच्वानि ।
मद्दच्युप नतेषु
उला सैलाः त्रसरिनत ॥
V: (i) 12

स्पृहो नु विततां भूमि-
मधिरूढोऽस्मि पावनीम्।
इहैव जन यथा कौ
न पातालमिव स्थितः॥

V. 1.5.14.

अगस्तिपोतार्णविवदाशाविवशचेतसाम् ॥ V. 21.16.

तत्तद्भूमिगिरिव्रातखगैरावलिता: खिन्ना: ।

विच्छिन्ना: कल्पजलदा जल एव निमित्यिरे ।। VI (ii) 80.6.

भुसला नाम ते बाणा भुसलाद्व्यो-
ऽम्बरम् ।
छादयामासुरुन्नादाः कल्पान्ताशनयो
यो यथा ॥

III. 48. 6.

(११)

वसृष्टि रिष्टाप्यनिष्टाजनि पुष्पवृष्टिः ।
येष कृष्टिर्भूपो प्यभूद् येन विनष्ट दृष्टिः ॥१३०॥

त्थं पप्रच्छ मुग्धो निजसूतमित्थम् ।
र प्यं विलोक्यसौभाग्यवताधिगम्यम् ॥१३१॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

१·१०·१९२५.

hen used as an adjective otherwise as an

ndiclinable it means differently. ~~The~~

~~thor means it~~ without (~~Vina)~~ M.W.

~~tes such usage in R.V. only.~~

Dvādaśa Tūrya Nirghosa) a particular

easure in music. M.W. only.

ostril. The word has been found missing

Kosas. May lua Prakrit form of Nasika(

कोला कोलाकलवलयं. मंजरीजालमालितम्।
लोकालोकाचलदरण्ये कल्याश्रोचितमिव स्थितम्॥

VII (i) 15- २५.

कालो कालकालवलाय॑. मञ्जरीजालमालितम्।

तस्या निलान्तस्थं चेतनं तत्सबुध्यत ।

ा निलजलैर्भूमौ बीजमङ्कुरकृद्यथा ॥ Vi(ii)136.18

स बद्धो लोहजालेन हस्तिपेन किलाभितः ।
मुनीन्द्रेणेव विन्ध्याद्रिरुपेन्द्रेणेव वा बलिः ॥ V.iii 88.4

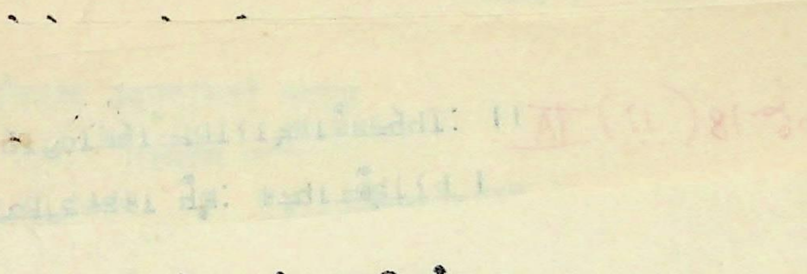

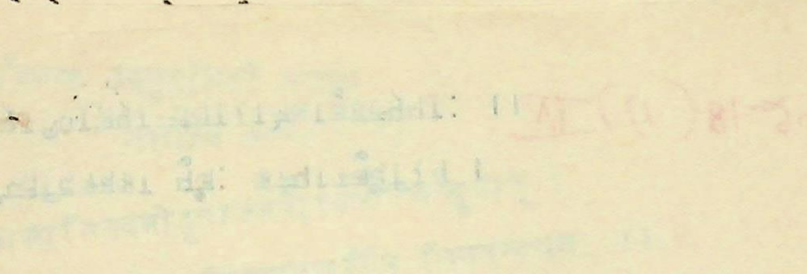
स

मुनं रक कुदटरसश्लेष्मवसानिःस्रावपिच्छिलम् ।
घनान्धकारमुष्णं च संकटं नरकोपमम् ।। V(ii)137.17

तेन कल्पाग्निकल्पेन वल्गता वनवह्निना ।

सयुष्मदाश्रमो दग्धः सर्पेणेव प्रसर्पता ।। V (iii) 150.

भ्रमद्भिर्व्याप्तदिक्चक्रा मुहुः कल्पाम्बुदैरिव ।
वर्षद्भिः प्राणिगणप्रान्ततारानेखा बृहत्प्रभाः ।। VI (ii) 81-29.

कालानिलवशोद्भूताज्जर्जराज्जीवितद्रुमात् ।
भोगपुष्पाणि दिवसपर्णानि निपतन्त्यधः ।। V.66.25

ग्रमर्दिभव्याप्तदिक्चक्रा भुजैः कल्पाम्बुदैरिव ।
वर्षद्भिः प्राणिराज़प्रान्ततारानेखा बृहत्प्रभाः ।। VI (ii) 81.29.

कालानिलवशोद्धूताज्जर्जराज्जीर्णितद्रुमात् ।
भोगपुष्पाणि दिवसपर्णानि निपतन्त्यधः ।। V. 66.25.

निर्घातशब्द उद्भूदमितो भयाय

भीमाय भूधरदरीदृढदारणोत्थ: ।

उत्पातभीमजवजालयुगान्तवात-

संरब्धकल्पपवनघोष वितीर्णतर्जः ।।

Vi (ii) 133.17.

मन्दरे मृदुमन्दारमन्दिरे मन्दराभिधाम् ।
आलिङ्गयाप्सरसं सुप्तं सरित्तृणामिवानयत् ।। V:(ii) 132

मन्दरे मृदुमन्दारमन्दिरे मन्दराभिधाम् ।
आलिङ्गयाप्सरसं सुप्तं सरित्तृणमिवानयत् ॥ V.(ii).132.1

क्षीरोदकभ्रमितमन्दररत्नशृङ्ग

धाराग्रनिर्दलनजातझणज्झणानाम् ।

एकत्र संयुतमुपेन्द्रभुजाङ्गदानां

शब्दं स्मरामि घनगर्जितशङ्कितेन ॥४

V.(ii) 131. 5-8.

क्षीरार्णव इवोड्डीनो नभश्चन्द्रोदयान्वितम् ।
सरांसि फुल्लपद्मानि कह्लारवलितानि च ॥

Vi (ii) 145.9

संकल्पेन मनः पृष्ट्वा शरीरं बान्यदावत् ।
आयुरेवाशनान्यस्मै स्वदुःखानि प्रयच्छति ।। V. 53.5

संकल्पेन मन: पुष्ट्वा शरीरं बान्यदावत् ।
वायुरेवाशनान्यस्पै स्वदु:खानि प्रयच्छति ।। V. 53.56

चिरान्निपातितो दिष्ट्या विचारासिपरार्दितः ।
हद्गेहाच्चित्तवेतालस्तालो तालसमुन्नतिः ।। V. 80.36

अनेनो क मनु केन मर्मैतन्मोहघातिना ।
प
दृश्यपूर्वपिरज्ञेन यज्ञेनैवा तमूर्तिना ।। V:(ii) 150.4
ए

अन्योन्यलब्धसद्भावावेवं कुड्यप्रकाशवत् ।
अग्नीषोमाविमौ ज्ञेयौ संपृक्तौ देहदेहिनौ ॥ V.i.i. Pr. 109.

पातालमिव पानीयं सर्पो बिलमिव द्रुणात् ।
पंचवायुरिवाकाशमविशत्तन्मुखं जवात् ।। VI (ii) 80.36.

तद्वीर्यं कल्पकालाग्निगलितेन्दुद्रवोपमम् ।
रसानां पारदादीनां दिव्यानामनुरंजनम् ।। V.(i) 86.

स शशाम शनैर्वह्निर्निः शेषकृतकाननः ।
परिपीतार्णवो गस्त्य इवास्तं समुपाययौ ।। V. (ii) 151. 3

महाम्नरता: प्रसूनतो

सुन्दृशादिव शाल्मली ह।

नारकश्रीरिहाशानं

दुष्कृत व्याल वेष्टितम् ॥

Vi.i.6.39.

ततो निमेषमात्रेण घोषाश्वासेन खण्डकौ ।
तौ समानीय चिक्षेप पातालान्तरिवानने ।। VI (ii) 86.4.

सन्देह लागे सबना
जगमुरारिचिन्तां प्रमाणेन।
निश्ची दाति सदा पापना –
वसुराजानिशानसखेप
पृ. १०५. ५४.

gnitude or grea

n, or addition

---

kadinam tevan

eidbhottum prac

Vakyapadiya, II

ue only, if we

s are distinct

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(No.59).

VĀRTTĀ-- Dr.Bhagwanlal Indr

tribal name. It se

suggested by himsel

अज्ञातशिवतत्त्वानामाकाराद्यर्चनं कृतम्।
योजनाद्ध्वन्यशक्तस्य क्रोशाद्वा परिकल्प्यते॥

Varahamihira gives numer

and lays down that no cr

no water facilities and

entirely on rain-water.

अकृत्रिमफलं त्यक्त्वा यः कृत्रिमफलं व्रजेत्
त्यक्त्वा स मन्दारवनं करीरं याति काननात्

6·29·126

origin to the desire of

country to avert famines

rainfall. With trees ar

draughts. Moreover, the

विचित्रा : शान्तयो बहवो
नानाचारा मनोदशाम् ।
उपास्यते मामनिशं पत्न्य:

and how the details of

thus enriched the socia

India.

Now coming to

that it has continued t

समस्त जं. निर्मुक्त को —
द्वंद्वादौ न प्रवर्तते ।
पा-खो कं सं. पाद्य गुणौ
प्रकृत गुणमीनककमहीत ॥
५. ४२. ५२.

Kashmir as mentioned in

, a tech. religious title,

nctionaries who came next in rank

-svāmin.(No.73).

ady-superintendent) of a Vihāra,'

chnical religious title denoting an

s, but to mean simply 'the wife of a

3).

सत्ता सामान्य परस्पेक्ष

सांख्यिकी मूल्यांकन॥

पोद्धूयमाना तरला

केवलों का दृश्य ते॥

V. डि. 52-53

: "Hist. Ind. Lit." p.188, n 201), can b

be no objection in considering this to b

ompletely Sanskritized form of the early

(No.57).

ial term, requiring explanation, It is

with 'pāṭhin, pātha; a path (No.39).

शरीरं शवतामेति मनोमम
तवार्जितम् । गते गृहजने
दूरं गृहं संशून्यतामिव ॥
6.(1)32.40।

osition to produce the required relation,
to acquire new properties in a most
grance of sandal would be perceived in
of gold in a white lily. The obvious

मन देवं तमुं यायाला (विदु)
संसारस्वदान्यकेते।
य एकात्मोऽ स्मीति मन्यताः
य एषां भवदात्मीय चिन्तय॥
पं. (ी) 30.72.

'e cleared for cultivation and the
: them its charitable aid. This
has a lesson for the present India too.
ng called upon to shoulder an additional
ald be better if people's cooperatives
) the job. Let the people be entrusted

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

V:(2/30.68.

गम्यं यस्य शरीरस्थं क किलासो
प्रयाति हि ।
कुचकोटरगः पुत्रः किं मात्रान्यत्र
वीक्ष्यते ॥

III. 8. 20.

कान्त्येव (सत्ताम्) विराजमानां
साक्षिवत्समवस्थिताम् । सर्वतः
सर्वदा सर्वप्रकारां स्वादतत्पराम् ॥

6. (1) 34. 19.

मल समझ बैठते हैं और दूसरे फूलों की ओर ताकते

स्यां शशिकान्तभि की
ष्यमा ना: प्रतिबिम्बितेषु ।
िप द्विमलाननाऽऽ-
धीमान्नैव च पश्य कान्तरम् ॥

सा परैव चिद्त्य ~~रूपा~~ विनाभाभाति चेतना-
त् । साप्युरेवमथाऽसाक्षुभाविते कुर्नीव
णाः ॥ 6 (i) 31. 23

amount to attract them to cultivate
years he should give them agricultural
pair of bullocks. This help he
for as much period as he deems fit
Now, these were good attractions for
ands and reclaim them. The first

[illegible]
[illegible]
[illegible] 30.10.4

such lands to those who applied for
free of royal revenue. In the
agupta, the Damodarpur Copper Plates
Plate, and the Baigram Copper Plate.
re shown to have applied for the waste
the [illegible] cheap price and also for

वा. देवनागरी ग वैबरयात
स्वरूपें फुजाहाति लवा।
मुल्नें परस्पति ड हीडि:
लवें मरवशानिवा।
५. ११. ३८

Parthian (see We

upheld, there w

a fuller and mo

name of this tr

PĀṬHAKA-- A tech. ter

evidently conne

। चिरकालोपरचिता
प्रत्येते बुद्धिस्तारी च ।
एकधा: परमभेत्तुं
न शक्ताः कौशिका इव ॥
V.92.19.

Vākāṭaka inscriptions (the only source
story) are found to the south of Narma
s is found in the N. They themselves
ern character. Several expressions in
rākrit bear striking similarities to
grants. Like the Śātakarṇis, Kadam

अल्पा द्वैप्सुपारप्पानि

ऋतुसाप्प्युर्हेर्गुतानिते ।।

निःस्पृहितोस्प्राप्तिमाठ्ठिनि

दुर्लभा रुप ग्लातवः ।

८·१२.५०-५१

- : :

away (these) ten sins, th

Th... verses occur in co

सम्यग्ज्ञान समालोचक:
प्रमान सांख्य का स्वरूप||
भेक स्था पीत में देख
सदा मद मयो भया||
५.१३.२२

Vākāṭaka Mahārājas.(No.

BHAṬA-- 'Regular troops'

(No.55).

BHAṬĀRKA -- Senāpati (of Va

named Maitrakas(No.38)

के बुचि न ननिकदृ नाति
सौगा - दृमरानि मेक भीह। ८।
सम बुद्धिरविधोमो
म यामोदे विवृति नद।। म।।
८.१३.५३.

19th book of Prit
the 'imperial ba
times daily; and
custom to which
Tulasi Rāmāyaṇa

के प्राचिन्ना नुबन्नाति

ट्र समूर्तिरस्स रु धीर । दृ ।

'प्रा स्वा दन्र तिर्विप्रु

स्व शारीरस्त वेरविव ॥

८-१३.३५. म ॥

PARAMA-BHAṬṬĀRIKĀ-

PARAMA-DAIVATA-- I

the work of

has for long

contr.ct-the

replaced by

प्रायशुर्भिप्रविश्य स्ता
बाला धात्रीन्तुपान्तरम् ।
स्मारकं प्राप्य पीवा वधा?
प्रोन्मत्त रहुतं चोटरम ॥

५.२.१.१९.

Families. Of these five topics,

5.

4 ff.

Essyas, Vol.1., p.249.

सर्गश्च वंशो मन्वन्तराणि

तं चैव पुराणं पंचलक्षणं

यथा [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥

U: (,) 10. 33.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

V: 11/16. 7.

चतुर्दशविद्यान्वेषिनं गृहस्थमिव बान्धवाः।

उपजीवन्ति भूतानि मित्रो इद्दपुरास्पदम्

VI (i) 19-34.

चतुर्दशविद्यान्वे[illegible]नं गृहस्थमिव बान्धवाः।
उपजीवन्ति मूलानि मिथो दृष्टपुरास्पदम्

VI (i) 19-34.

d
arvasam bhedayogina
apacayasca laksyante tan Kalamahuh
an kadacidupacayo nyada tvapacayah sa
yatkrtah sa kalah.
a yuktasyahariti ca bhavati ratririti
gatya
tryaniyamakatvarupapattiriti Bhasvalak

ततस्तदनुयाता सा प्राप कोटरमम्बरम्
निमिलँ करभालाग्रँ यथा लक्ष्णलेखिका।

III. 53. 7.

d

arva

apac

am k

yath

a yu

gaty

was that there

goes to the cred

politicians that

agriculture and

been occasional

never suffer from

अशक्य। कोगारितुं मेदोमांसं तथा हार्द।
शूलं रुदितमर्पाढ्य वृद्धौ तुराधिया। यथा॥

3·73·24

समेभव चे कोरोये धोमे च वसेव स्तता।
डा३ः क इव वा नाम गुणा गुणमपेक्षते।।

3.70.62

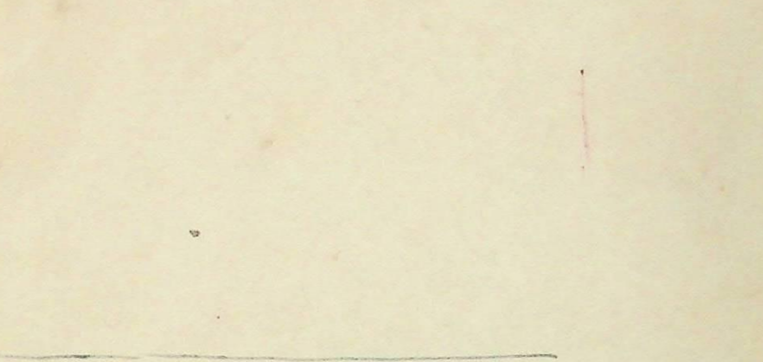
the September 18th,1957.

y,

तत्राग्ने महारण्ये स्थापयामास तामसौ।

सर्वसंकल्परहिते पदे योगविचेतनाम्।

3.73.38

पुष्टपुष्प फलस्कन्धा गतश्रीका
गृहद्रुमाः ।
गता निर्दग्धसर्वस्वा गृहस्था इव
दीनताम् ॥

III 43. 40.

सेनाप

राजन्पादस्त्व ममोन

यथेष्ट मिष्टां कुरु का

आतिप्रयत्नापहृताम्रियमाणनरामिषम्
स्वभक्ष्यापेक्षापक्षेषु विक्षिप्त–
शवणाशिवत् ॥

III 39. 27.

सेनाप

राजन्नुपादत्स्व ममो:

यथेष्ट भिक्षां कुरु का

आतिप्रयत्नापहृताम्रियमाणनराभिषम्
स्वभक्ष्यापेक्षापक्षेषु विक्षिप्त-
शवराशिवत् ॥

III 39. 27

उपरिनिदिष्ट

जाता है कि रामायण

नदी का रूप दिया गया

इसलिये वामन पुराण

भी भारतीय कवि परम्

वामनपुराण

निःसत्वेषु तमोन्धेषु
रसनारसशालिषु।
संकोचमायपुः पद्मामृतानां हृदयेष्विव
॥
III 39. 5.

उपरिनिर्दिष्ट

जाता है कि रामायण,

नदी का रूप दिया गया

इसलिये वामन पुराण के

भी भारतीय कवि परम्प

वामनपुराण

निःसत्वेषु तमोन्धेषु
रसनारसशालिषु ।
संकोचमाययुः पद्मामृतानां हृदयेष्विव
॥
III 39. 5.

१. हिन्द यौरुपीय प

अथ वीर इवारतः कालेनास्तमितो-
रविः।
अस्ततेजः परिम्लानप्रतापोऽब्धौ
समुज्झितः॥

III.39.1.

१. हिन्द यौरुपीय भा

अथ वीर इवारक्तः कालेनास्तमितो-
रविः।
अस्ततेजः परिम्लानप्रतापोऽब्धौ
समुज्झितः॥

III.39.1.

लगा । १० और ८ के योग
पर्व, १८ पुराण, १८ उप-पु

यथाकालमुपायातावर्शनभौ सखौ मम।
हस्ताविव शरीरस्थौ तेन जीवाम्यनामयः॥

VI (i) 26-24

[illegible]vena

parispandapindasamba

dravyam sa kalah. P

samavayalaksanah samb

---- Mitabhasini

स्थिता: स्रो ज्ञातविज्ञेया भवन्तो लेपले
इव ॥

$\overline{\text{V}}$ (i) 28 — 7

महतामेव संपर्कात्पुनर्दुःखं न बाधते।
को हि दीप शिखाहस्तस्तमसा
परिभूयते॥

III. 82.8.

	only.
Gohira I-48.	Heal. Mo
Ghana IV.26.	A body.
Garna II.34.	Per sperat
Ghrni-III.9.	A ray of
C ari.III.47,48.	An animal

यदा प्रपात कल्पान्तो व्यवहारो जगत्स्थितौ ।
हतघ्न इव सन्मित्रं तदा नीडं त्यजाम्यहम् ॥

VII (i) 21-15.

ppeared and has never ceased to exist.
no difference between 'being' and 'non-
of existence may really differ. All

ययौ राजानमापृच्छ्य तदेव हिमवद्गिरिः
दरिद्रा लब्धहेमेव श्रेहपुत्रशरीरिणी॥
III 82.56.

ment-time etc. differ the

exist.

प्राणहीनं परिस्पन्दं त्यक्त्वा
तिष्ठति मूकवत् ।
चालनी पावनी शक्तिः
शक्तिः संवेदनी चितिः ।
6. (i). 35. 8.

रहा है । उसका अधर

फूल । पुंस्कोकिल की

मोरों के झुण्ड उसके अ

सारसों का कलनाद ।

की चाल के रूप में वह

अविद्यां ओख्या ओक्षं क्षा-
लयान्नेह तिष्ठति । मलं
मलेनापहन्तुमिच्छो रजको
यथा ॥

6 (1) 41.6.

since the time the Indi

पवनस्य दकोरिगात्म स्पिनीन
(वोगीन्द्रियम) संसाध्यपत्पात्म-
सुत पितेवात्मतयाज्ञया ।।

6.(i).37.7.

कैदियों के लिये नहीं । स

सीसा बन्द होती है वैसे

पर यदि मान और मद

इस वाराणसी में उल्लुओं

लोगों को व्यसनों (दोष

(अ + कु + लीन + ता

तदशादियमायाता महनो मेदुरोदरा ।
माया मदमहाशक्तिः सुरास्वादनवादिव ।। V.74.2.

पर यदि मान और मद
इस वाराणसी में उत्सुको
लोगों को व्यसनों (दोष

एवंविधां हृदि मनाक्कलयामि याव-

तावत्पपात सहसा नभसो विवस्वान् ।

कल्पान्तवातपरिवृत्तपितामहाण्ड-

पृष्ठावपातघनघोषजुषा जवेन ।। V(ii) 133.6

उत्थायोत्थाय कान्तां स पाणिभ्यां स्वयमाददे ।
अन्योन्यं शोभमानौ तौ भवाविघ वने शिवौ ।।

उत्थायोत्थाय कान्तां स पाणिभ्यां स्वयमाददे ।
अन्योन्यं शोभमानौ तौ भवाविध वने शिवौ ।। Viii 106.5

सा बभौ भूषिता नन्वो मदनो मददायिनो ।

गिरिजेव विवाहोत्का कामकान्तेव कामिनो ।। V.(i)106.46

तथा सङ्कल्पने कारिणो
न सङ्कल्पविकारिणे ।
सङ्कल्पनस्य गुणावपुर्वा स्थ
स्थो न लसये ॥

6.(i).33.33.

...ght in the past, for that is ou

...our flight in the future, for that too

...of patasi would be justified only if the

... Were it so, we shall ...

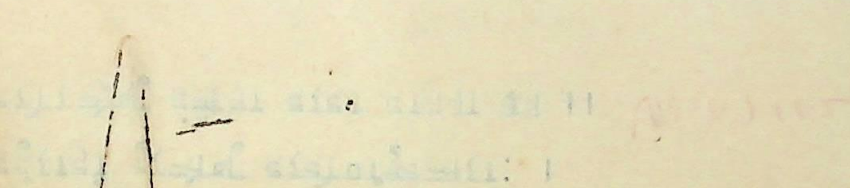
१. पूज्यपादे ज्ञास्य मुनिं देवा
महामतिः स्वप्रवृत्तं स्वभावम्।
जा हाति नो मन्दरबोधितोऽसि
शैव्यं कथा श्रीमत्स्थ-
दुरासाहेः॥
८.१३.९८.

आवाण

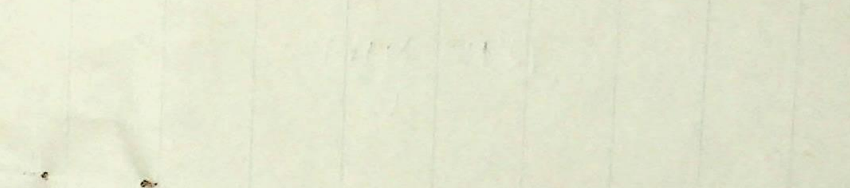
स बभूव परं मित्रं सुरघो रघुनन्दन ।
नन्दनोद्यानसंस्थस्य मदनस्येव माधव: ।। V. 61. 7.

धनव

दर्दुराद्रौ दुरन्तेषु दरदीर्णदन्तराः ।
दरीरन्ध्रेषु संलीना दरदन् दानवा इव ॥ Vi(ii) 112.3.

पारिजात

लताभिर्गुणपत्राभिः स ध्यानतरुरूर्जितः ।
यशः पुष्पाभिरेताभिः पारिजातायते यतेः ॥ V.(ii) ५५.२५

उदभूदिन्दुबिम्बाभं चतुर्बाहुवपुस्तया ।
प्रस्फुरन्मन्दरादर्कः पारिजात इव द्रुमः ।। V.54.23.

पारिजातमिवाजेतुमूर्ध्वगैः खगमण्डलैः ।
व्योमान्तराभिधावन्तमलमुद्गतकन्धरम् ॥ IV. 49. 30.

शङ्कर

कुमारः शार्दूलस्तोकं
वत्सो देवगुरोरिव।
पुत्रो दशरथस्यैष
सुपर्णस्येव शार्ङ्गिणः॥
V.i(i)2.16.

Mahendra was its ru

Bilaspur also (IA,

KOṢA-VARDHANA-- A mountain

the air. It is not

in the Rāmāyaṇa. T

a mountain is in line 17

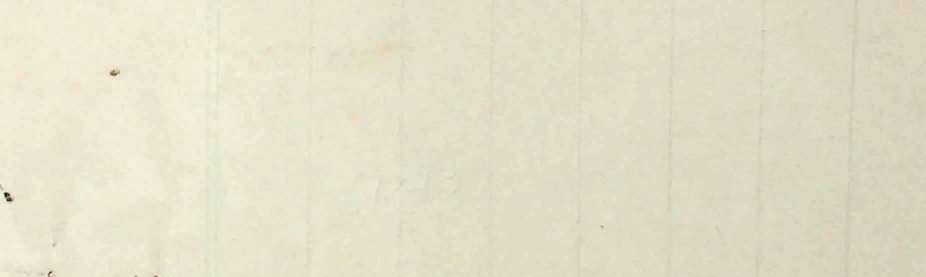
XIV, 46), where it s

Fort of Shergadh no

विश्रान्तपत्रपीठेषु विद्युद्वनितया सह ।
भिन्नेन्द्रनीलनीलेन शेषाङ्गेष्विव शौरिणा ॥ VI (ii) 10.20.

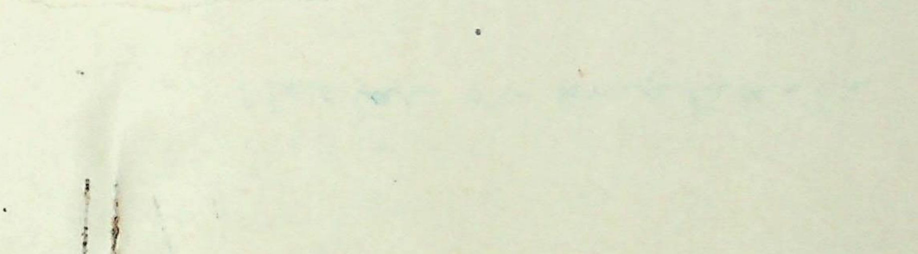
अमृत

ससुरासुरपातालभविष्टपमिवौषितम् ।
नानाभावाजवोभावक्रियाकालमिवाकुलम् ।। V.(ii) 9.7.

Nectar or Amṛtakalā

हरौ हरिणशावाक्षीमक्षीणशरतो भ्रु च ।
घत्ते वपुषि दुग्धाब्धिगुप्तामृतकलामिव ।। V i (ii) 125.47

हरो हरिणशावाक्षीमक्षीणशरतो भ्रुवं च ।
धत्ते वपुषि दुग्धाब्धिगुप्तामृतकलामिव ॥ Vi (ii) 125.47

इत्थं गिरा विमलया विमलाशयस्य
रामो मुनेः सपदि मृष्ट इवावभासे ।
ज्ञानामृतेन मधुरेण विराजितान्तः
पूर्णः शशाङ्क इव शीतलतां जगाम ।। IV. 46. 33.

पीत्वामृतोपमं शीतं प्राण: सोममुखागमे ।
अभ्यागमात्पूरयति शरीरं पीनतां गत: ।। V.i(i) 81.73.

त्वमनभ्यस्य कल्याणीं चैतन्यामृतकन्दलीम् ।
संमुह्यसि किमभ्यास्य वासनाविषवीरुधः ॥ Vi.(i) 127.16.

सुप्तं मंदस्य शुभ्रेषु शंबाङ्कः श्वित शौरिणा।
स्वादितं च्चाङ्कः गन्धोऽन्तः पीतशा त्र्यामृतं यथा॥

3.73.16.

मित्यनेनाभिप्राय: कवे: ।

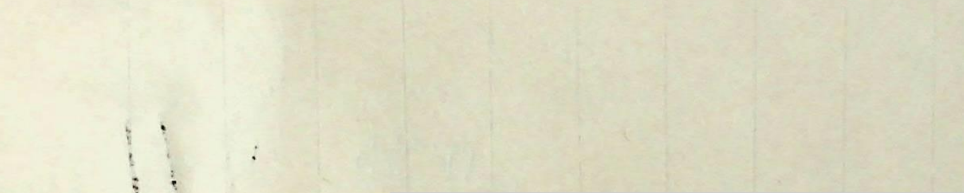
विस्तारेणायमर्थो निगद्यते । ऋग्वेदे पुरुषसूक्तं इदमा

मात्र आर्षिका मापामाप्यते-- तदेवाग्नि [illegible]

वातायनोदरगवाक्षकवाटकद्वा-
द्वारान्तरैरिह पुराण्युदिते पठन्ति

संकल्पितेन नीरेण स कुम्भस्तेन पूरितः ।
अमृतापूरभिन्नेन विघ्नेवामृतार्णवः ।। V (i) 86.11

ब्रह्मा।

नाहिकिनिव सति श्रीमान्

सृह्य ल्हडो लामि लाफसहोना।

वा

वीनराणो वहि ल्योद्रो

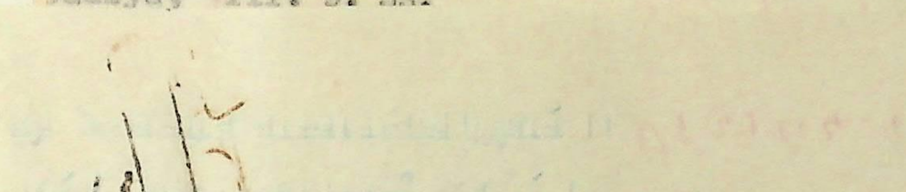
वडेव लिजपडंजे ॥

V:।।।।Ч. 8.

१ जो हमता फो न न या न जाती
न इ त्र येन धृतनुता ।
उ धा तो येन धृता प्रहलोका —
श्री मालिका ।।
॥. १०५ - १७.

pracayapacayau gatah /
tadekah pratipadyate //
nistha cetyabhidhiyate /
hedat sadasadatmanah //
adiya, III. 9. 33.

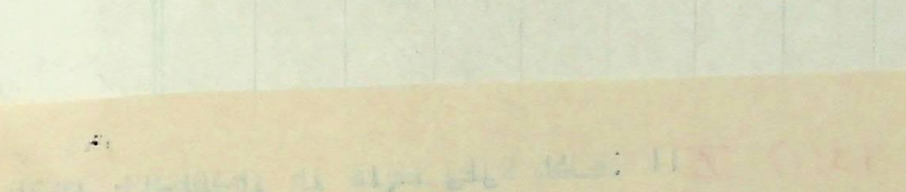
तरङ्गान्[illegible]ना नान्तर्जडानप्यम्बुधिश्चलान् ।
धत्ते ब्रजगन्तीव सान्तान्यप्यन्तवर्जितान् ॥ Vi (ii) 114.17.

२।ष

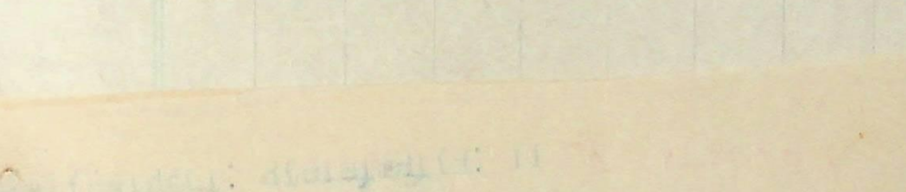
यद्यथा भावयत्याशु न तथानुभवत्यलम् ।
सत्यौ भवत्वसत्यौ वा कालेन निशि यत्तकः ॥ VI (i) 51.

यद्यथा भावयत्याशु तत्तथानुभवत्यलम् ।
सत्यो भवत्वसत्यो वा बालेन निशि यक्षकः ॥ VI (i) 51. 19.

मनोमात्रमिदं प्राप्यं तच्चैवेदं प्रयोजनम् ।
संपन्नं नो गिरिगुरु मौर्ख्यापदः शिशोरिव ।। V. 2.22

मायया रचितास्तेषु संकल्पेन महामते ।
अहङ्कारमहायक्षा: परमात्मोरव: ।। LV 5-2.21.

त्रिपुर

अस्त्रं पस्मार वायव्यं चतुर्दिक्कं च संदधे ।
धनुषि शिखराधारे त्रिपुरान्त इवोद्यत: ।। V.(i) III.20.

लोकान्तराद्रिपुरवारिधिकाननान्त-
मुत्पातकल्पपवनेन मिथो हतानाम् ।
कोलाहलैर्जगदभूत्प्रविकीर्णशीर्णं
पूर्णार्णवे त्रिपुरपूर इवाभिपातो ॥ VI (ii) 71. 56

विल

पुष्पोद्भेदाविवाभिन्नौ भूतलस्थौ शिवाविव ।
वैदग्ध्यसुन्दरमतो सर्वशास्त्रार्थपण्डितौ ॥ V(i) 77.49

पुष्पोद्‌गमौ दाविवाभिन्नौ भूतलस्थौ शिवाविव ।
वैदग्ध्यसुन्दरमतौ सर्वशास्त्रार्थपण्डितौ ॥ V(i) 77.49.

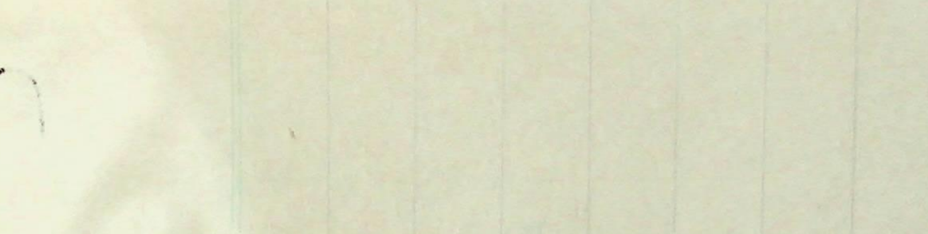
इतः स कैलासगिरिर्गरीयसा

प्रपाप्रवाहेणा सितेन यस्य खम् ।

शंभोरिवाभाति पुनस्य कुट्टिमं

चन्द्रो ऽपि च क्षीरसमुद्रगो यथा ।। V.(ii) 115. 58.

लक्ष्मी

सम्यग्दृष्टा जगल्लक्ष्मीस्तथैवैषं न च भासते ।
मोक्षमेति न यथा स्वसंकल्पेषु भ्रमः ॥

VI (i) 28–43.

tense.[1]

All this is summed u

(III 9, 112, 113),[2] and 1

meaning of the

न तथा भाति पूर्णेन्दुर्न पूर्णः क्षीरसागरः ।
न लक्ष्मीवदनं कान्तं स्पृहाहीनं यथा मनः ॥ IV.21.20.

अतिरेक

conjunction with the sens
by the relation which a th

तस्मादस्मान्निवर्तध्वमसच्छास्त्रविचारणात् ।
शान्तिं प्राप्स्यथ सच्छास्त्राज्जयलक्ष्मीं यथा रणात् ॥ Vi(ii) 103.23.

conjunction with the sens
by the relation which a t

स्थितां पुरस्सुच्छायामापगां वसुधातले ।
वेगेनाभिसरन्तीं तां तपोनिधिमिव प्रियाम् ॥ Vi(i)105. ||

महाराजो महाराज्ञों भूषयित्वेदमाह ताम् ।
राजसे भृगशावादिर लक्ष्मीरिव नवोदिता ॥ V. (i) 106.47

वैताल

द्वित्व स्वसंविदो द्वित्व मेकस्यैव
प्रवर्तते। पुंसो वेतालखड्गः
कल्पा वेताल इव भासुरः।।
6. (i). 33. 28.

essive action and find expression through
t tense (pacati), since they are held
by a single ultimate purpose (ekaprayoj-
nt must have a duration but that duration
independently fixed. It is determined by
therefore relative to the interest and
ubject. That is why different people find

पुर्यष्टकं वातमयं देहमुत्थाप्य
पतत्यलम् । हृत्स्पन्दवेताल इव
जीवतीत्युच्यते तदा ॥
6.(1) 32.45.

One thing more abou

present as a time-determ

---

1. Netarapeksa kasyacit

bhayabhavah.

---- Nyaya B

एव सं. [illegible]
श्री [illegible] (१.८)
[illegible]
[illegible] ॥
५।(१) ३०.४.२.

lands. For a few
impliments, seeds and a
should continue to give
(Shukra niti, 242-245).
pople to occupy waste l
settlers in this way ha
their own side, they al

आज उजालो भैलो अनेको
नाहिं रघुनन्दन ।
यस्ता कविता लेखने
[illegible] लेखेको बाट लेखेका
४.११.७०.

33 : : -

apite', meaning 'this injunction having
3,25). The expression is used in
making of a grant by one person at
the advice of another, as in Insc. No.1;

भूपातालनभोदिग्भ्यः प्रलया-
ब्धिजलौघवत् ।
समाजग्मुस्तनत्ताला वेताला
वलया इव ॥

III 39. 3.

...था । यकृत और प्लीहा उसका पंक था,
..., खण्डित हुए शरीर व सिर मत्स्य थे और
... थे । योद्धाओं के रूप में वह उत्तम हंसों से घिरी थी
... के रूप में उसमें सारस थे । चर्बीरूपी फेन से वह
... अतिरिक्त उसमें कोई शब्द न था । योगवसिष्ठ
... का रूप दिया गया है ।

...द्विस्त कटकपंट योगणाम् ।

देहनाशे विनष्टो स्मोत्त्येवं यस्या मतेर्भ्रमः ।
पांडुः स्तनतटात्तस्य मन्ये बेताल उत्थितः ॥ V. 71. 63.

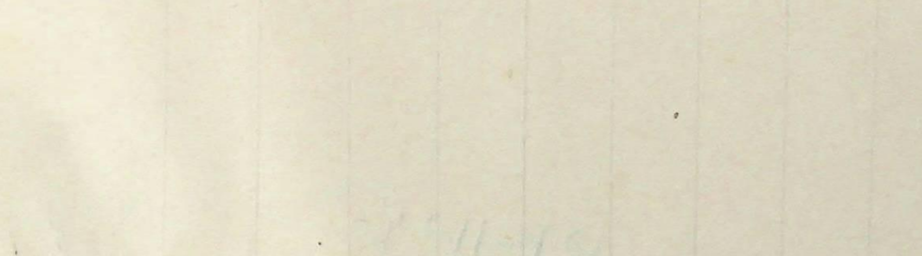
महेत्थां मोहयामिन्यामुल्वणो ज्ञानकौशिकः ।
श्मशान इव बेतालः परिवलाति हृद्रुमे ॥ V. 83.13

पीताम्बर

हेमसान्वासनस्थो ग्यो वातव्याघिटतो म्बुद: ।
तडित्पीताम्बरं घत्ते दुग्व्यं हरिरिवोद्भव: ।। Vi(ii) 120.14.

घोणाग्निलपरावृत्तविघूर्णमहार्णवम् ।
गोविन्दमिव दोर्दण्डक्षोभितक्षीरसागरम् ।। VI (ii) 80.13.

कुलाचल

बभूव दारुणं युद्धं शौरिशम्बरयोस्ततः ।

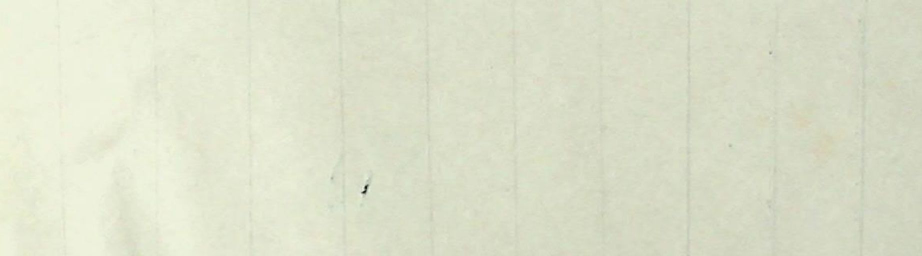
अकाल इव कल्पान्ते समुद्धूतकुलाचलम् ॥ IV 34. 23.

עמי מדורי קד אולם־עולמים: ׀

מאזין בם [illegible] ׀׀

कुलाचलबृहद्वृन्दमिवोड्डयनडम्बरैः ।
पदार्थैरुत्थितं व्योम समस्तमभिपूरयत् ।। VI (ii) 80.15.

राडू

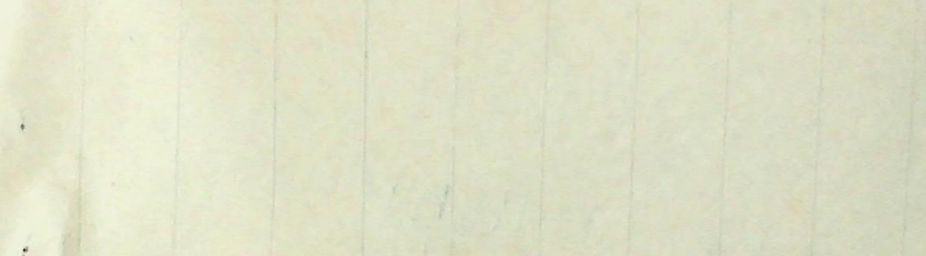

(४८)

अदृश्यो दृश्यते राहुर्गृहीतेन यथेन्दुना ।
तथानुभवमात्रात्मा दृश्येनात्मावलोक्यते ॥ V. (i) 118.3.

अमोगकृपणा कापि न चैवास्य प्रवर्तते ।
मुखे कान्तिरपूर्वैव चन्द्रे राहुमृते यथा ।। VI (ii) 47.2

पिशाच

विवेकदूतमुद्बोध्य हत्वा चित्तपिशाचकम् ।
आत्मनः पदवीं स्फारां जीवः कामपि नीयते ।। VI (ii) 48. 35

मां प्राणपूरितमुपागतसंविदंश-

मभ्यागतं त्वहमिति प्रसृतः पिशाचः ।

इच्छाङ्गनाविवलितो थ कुतो पि सद्यः ।

प्रोन्मादमस्तमनवायुरिवोग्रवृत्तम् ।। VI (ii) 56.43.

न च नाम शरीरस्य नाशे नश्यन्ति चिन्मय: ।
देहे नष्टे पि बन्धूनां स्नेहैर्दृष्टा पिशाचता ।। V:(ii)103.6

ततः पिशाचवेतालरूपकोट्यो बभूवत् ।
तद्भूव बलं भीमगुर्वीनिगरणक्षमम् ॥

III.49.36.

were they mere spectat(
being inacted before their very eye
ing to alleviate the distress. Wha
ntrol methods. This is an highly

पृष्ठतृप्त्नानकुसुमा घनुर्भिर्गृहमागता: ।
वहगा नद्याम्पि दृश्यन्ते पिशाचत्वमिवागता: ।। Vi(ii) 112.33.

(३३)

यदा विरक्त: पुरुषो भोगाशां त्यक्तुमिच्छति ।
तदा प्रकम्पते ज्ञानं क्रुद्धे वृद्धो पिशाचवत् ।। V.19.11

प्रमन्मन: पिशाचे स्मिन्कल्लोलजलदाकुले ।
संसाररात्रितिमिरे स्वात्मैवापूर्णचन्द्रमा: ।। VI (ii) 48.37

एताश्चान्याश्च बहयो पि त्वयोन्दियगणो सति ।
पिशाच्य इव शर्वर्यां प्रवल्गन्त्यशुभश्रिय: ।। V. 83.15.

सर्वेषां चित्तमेवान्तरिन्द्रियाणां प्रबोधकम् ।
तदेव तस्मादुच्छेद्यं पिशाच इव मन्दिरात् ।। V. 80. 16.

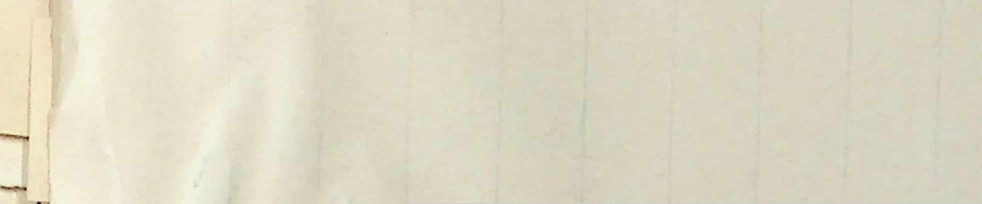
सह तृष्णापिशाचीभिः सह कोपादिगुह्यकैः ।
निर्गच्छ चित्तवेताल शरीरसदनान्मम ॥ IV. 80.26.

संपन्नो मदहंकारश्चोर: सूर्योदये यथा ।
अपदम्युत्थिते तस्मिन्नहंकारे पिशाचवत् ।। V. 35. 59,

क्रूरकर्मकरा कारी सर्वताशुभदायिनः ।
तस्माद्विशेषेण जना राक्षसादिव दुद्रुवुः ॥ V. 46. 2

क्रूरकर्मकरा क्रूरा संगताशुभदायिनः ।
तस्माद्विशेषेण जना राक्षसादिव दुद्रुवुः ।। V. 46. 27

राग

सर्वत्र दृश्यते राम कान्तेवात्यन्तवल्लभा ।
अहर्दिवं निरभ्यस्ता यथा स्वप्नेषु दृश्यते ॥

VII (i) 28 – 38.

सुगृहीतं धिया राम
मद्वचो न करोषि चेत् ।
तत्पतत्यवटे नष्टे
दीपो वान्यो निराश्रिव ॥
Vi(i)1.27.

SOME TECHNICAL TE

By
Dr. Satya Vr

Kurukshetra

A-BHATA-CCHATRA-Prāveśya -

to be entered by the r

मैक

Dr.Satya Vr

शनैः सेनां समाकर्षन्नाद्रायत बलान्तरम् ।
विवेश पक्ष प्रोड्डीनो मेरुरेकामिवार्णवम् ॥

III. 46. 20.

प्रियंकर: खल्वपि देवतानाम् ।
नु तिष्ठतु न चिरं स्वदेवम् ॥ १७५ ॥

रं स्वकीयं परिवर्त्य वाच्यम् ।
वद् रोग: शरीरे मनुदित: कुतश्चित् ॥ १७६ ॥

त्यासकमत्यन्तमिदोन्मदन्त्याम् ।
शायं तस्मात् प्रियामाशु नमयेति ॥ १७७ ॥

तं तस्य निगडच्छेदमपश्यद्दूरतो रिपुः ।
बलेः स्वर्गविदलनं हरिर्मैरुतलादिव ॥ Vi 88.9

इमास्ता पक्षपातङ्गघटा घटितदिक्तटाः ।
संकल्पपादपा मेरोरिव भृङ्गपरम्पराः ।। V. 48. 27.

अविष्णुनापि तेनेह हिरण्याक्षादयो सुराः ।
पातिताः कल्पवातेन मेरुकल्पद्रुमा इव ।। V. 23.17

मेरा मन्दिर अंधियारा
जहँ दो जीवन राख रहा।

11.7.58.

Yours faithfully,

(Satya Vrat),
Senior Lecturer in Sanskrit,
Kuruksetra University,
Kuruksetra.

देवा यवनं मानुषु
स्वर्गेषु च गुरुकप

१ : (i) 12.2-4

In Mytho-historical also.

देवो पवनमाला पु

स्वर्गोद्धि [illegible]

[illegible] 12.2-4

In Mytho-historical also.

इति पूर्णधियो धीराः
समधीरा ग चेतनाः ।
न निन्दन्ति न नन्दन्ति
जीवितं मरणं प्रति ॥
इदं विलक्षणं नाम नारास
नारायणमुखा इव ।
महिमानः स्वभावानामा
गुप्ता इव मेरवः ॥
शरीर नव विदेहु
डोपे पु नगरे प्रु य

लाला लाला ने पालकन

इत्यादि सुभेदनः ।

पा॰ पं॰ ३१.९.

and mome of waste lands

For this purpose it has

Dandakaranya Project, t

Farm in the hilly distr

under plough is surely

growing population. It

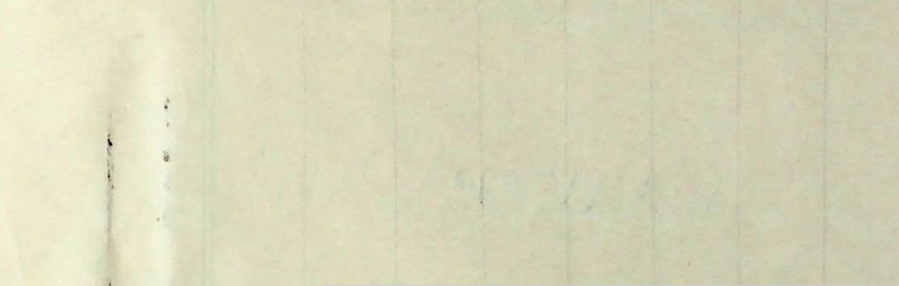
thousands of years ago.

people in uninhabited l

दिङ्नागादिवक्त्राशेषविश्वोदरणघस्मरैः ।
एवं चिह्नसुतैर्व्याप्तश्चर्मिद्भिरिव मेरुभिः ॥ VI. 22. ॥

दिह्नाद्रिवल्लिताशेषविश्वोद्धरणघस्मरैः ।
कंवयहनुसुतैर्व्याप्तश्चर्मिद्रुमरिव मेरुभिः ॥ V. 22. 11.

मन्दाकिनी

तच्छ्रुत्वार्णवमागत्य मापिबत्सिन्धु वाडवः]
शरोष्मणा ह्यगस्त्येन जह्नुर्मन्दाकिनी-
मिव ॥

III . 48.18.

सुदर्शन-चक्र

तैरशेषककुप्चक्रनाभिराभासितावनिः ।
वाप्नोत्यदुर्जयो जेता स सुदर्शनचक्रवत् ॥ V: (i) 108.13

तैरशेषककुप्चक्राभिराभासितावनिः ।
बाणोऽत्युदुर्जयो जेता स सुदर्शनचक्रवत् ।। Vi. (i) 108.13.

प्रेत

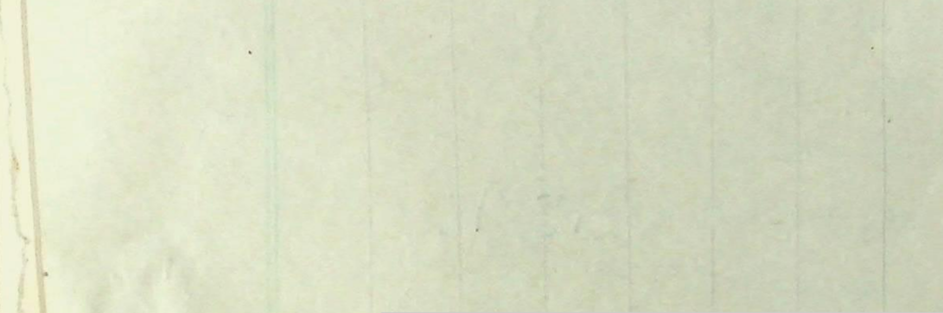

तरुकर्दमरथ्यान्तः शून्यगेहगृहाश्रगाः ।
लोलिहानाः प्रेतरूपाः कूष्माण्डाश्चपला इव ॥

III . 49 . 17.

and lays down that no cr
no water facilities and
entirely on rain-water.
which were not much favo
were made by the State t

मन्दार

क्वचत्कटकभारकोकृतान्योन्यतताम्बरा ।
चातव्याघूतपुष्पेव मन्दारवनपालिका ।। V. 1. 27.

वासव:

विपुलाधतनाकाशविपुलानम्बुबुद्बुदान् ।
सहस्रसंख्यान्कलयंल्लोचनानीव वासवः ।। VI (ii) 78. 19.

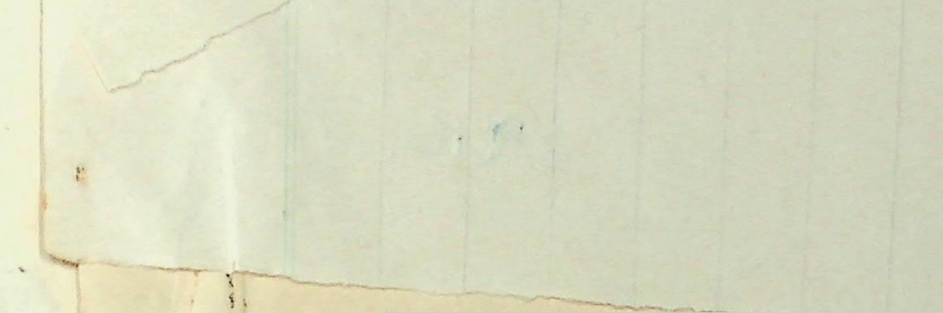
शक्रेण सह यच्छच्या यल्लक्ष्म्या हरिणा सह ।
यद्गौर्याः शंभुना सार्धं तत्ते भवतु मङ्गलम् ॥ V.i.(i) 106.48

शक्रेण सह यच्छच्या यल्लक्ष्म्या हरिणा सह ।
यद्गौर्याः शंभुना सार्धं तत्ते भवतु मङ्गलम् ।। Vi(i) 106.48

गाठे

तरस्मारत

ग रु उपा॥

वस्त्रा । सियतु पइरवपुरोक्ष

इ०ड नीलावलोकमकु ।

तस्यास्तु गाइवं दुराचो

श्री कृष्णस्या गारु डोऽस्यतो ॥

U.(i) 18.23

मैनाक,

(1/12 ४.

zoned in

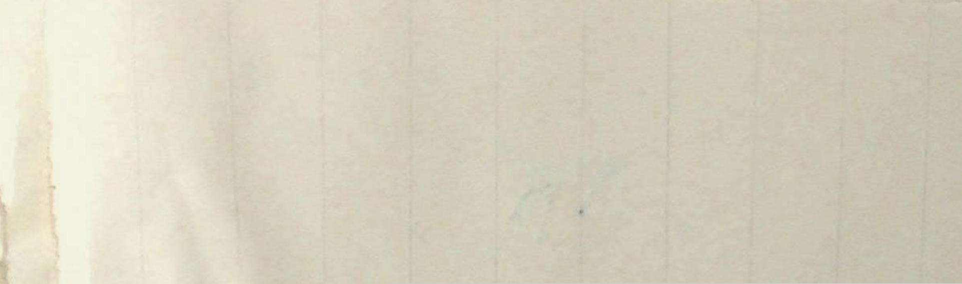
कृतसंध्यासमाचारः सहचूडान्येष्टया ।
सुष्वाप शयने भूयो मैनाक इव सागरे ।। Vi (i) 84. 41.

ટીવંસરણ

पर्शुकापंजरप्लीहयकृद्वृक्कादिडिम्बकैः ।
संकटं जीवसदनं भाण्डोपस्करणैरिव ।। V. (ii) (37.1

पर्शुकापंजरप्लीहयकृद्वृक्कादिडिम्बकैः ।
संकटं जीवसदनं भाण्डोपस्करणैरिव ॥ V. (ii) 137.14.

सुर

शैलेषु वनखण्डेषु द्वीपेषु नगरेषु च।
देवोपवनमालासु स्वर्गेषु च सुरा इव॥

VI (i) 12-४.

ched in

opposed to those caused

There is yet anothe

as an independent force.

given just above ; and is

हेव

[illegible] in

पुंनागविश्रान्ताः कान्तकाञ्चनकान्तयः ।
हेमचूडाः खगा भान्ति दिवि देवगणा इव ॥ Vi (ii) 120.31.

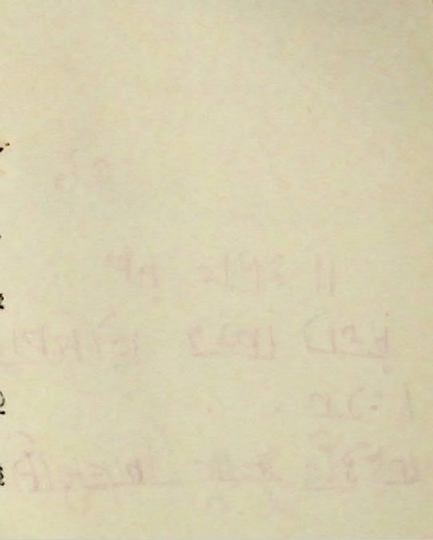
गुड

[illegible]oned in

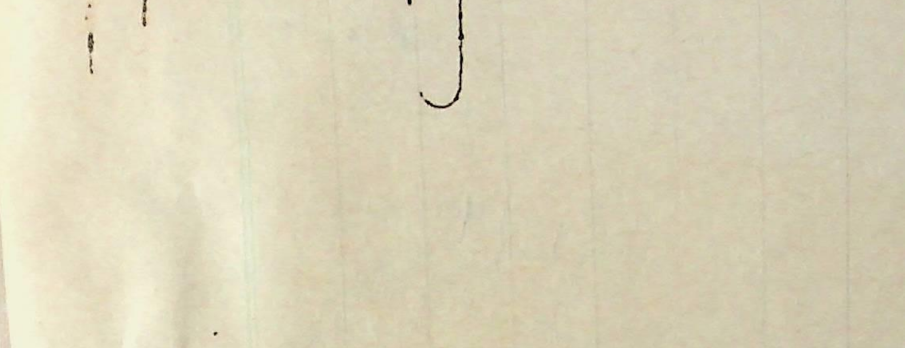
VI.

जातो भ्रातुः सुमित्राया गौर्या गुहइका-
पर: ।
पितास्य दशवर्षस्य दत्त्वा राज्यं
वनं गतः ॥

III 41. 20.

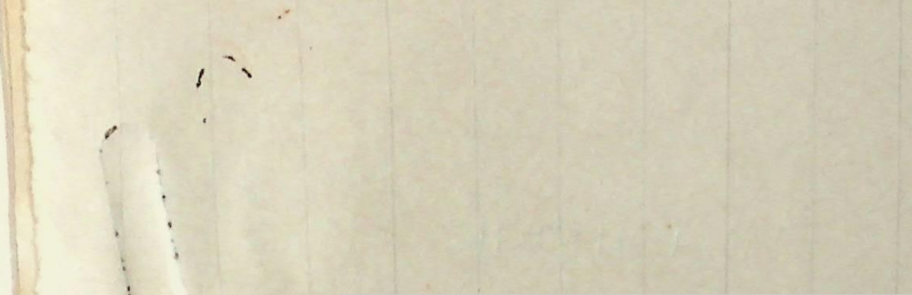

विराट

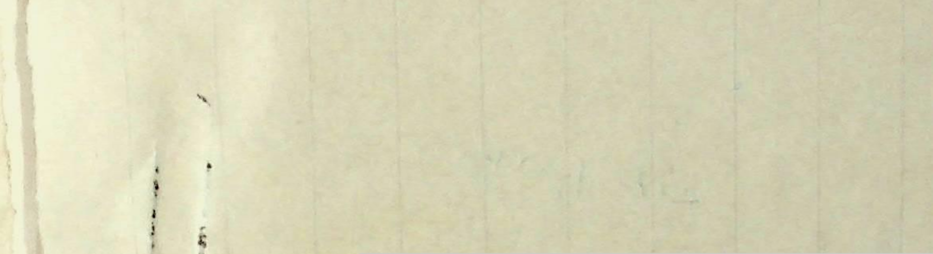
ा विराट् प्रयतते वाचखिल्यास्तथैव हे ।
नमुष्ट्रयत्यकाये पि पश्याहंकृतिजृम्भितम् ।। V i (ii) १९. 5.

लोकपाल

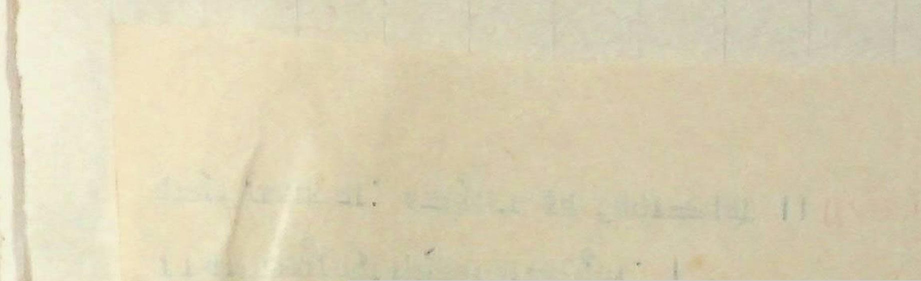

नीरूपालैरिवाकारैर्नारायणभुजैरिव ।
स चतुर्भिश्चतुर्दिक्कं निर्जगाम महीपतिः ।। V: (ii) III. 7.

कल्प-वृक्ष

राकाब्धिपूरसंप्रोतशङ्खशाखास्तटद्रुमाः ।
चन्द्रबिम्बफलाः कल्पवृक्षा इव विभान्त्यमो ॥ Vi(iii) 11 56

...त: सविनासाभिर्बालवल्लीभिरावृत: ।
...नपुष्पांशुकाकीर्ण: कल्पवृक्ष इवाबभौ ।। V. 45. 41.

सुरकपल्लवकरा स्तनस्तवकधारिणी ।
त्वमनेकफला मन्ये कामकल्पतरोर्लता ॥ V.iii.106.50

स सुपर्णवनोऽपान्तं सर्पौघं भूप्रपूरकम् ।
कण्ठे शलशलायन्तमगस्त्य इव
वालिधीम् ॥

III. 48. 35.

भाव्यं त्वयान्त:

दृष्टा ज्ञाणं वेदमुन

गङ्गावतार इव.

संपूर्णशान्तमनस: परितृप्तवृत्ते-

र्नित्यं स्थै सुखमयात्मनि तिष्ठतो न्त: ।

सिद्ध्यन्ति दुर्लभतरा अपि वार्ि कृतार्था

गङ्गावतार इव सागरखातवस्तु ।। vi (i) 73. 8

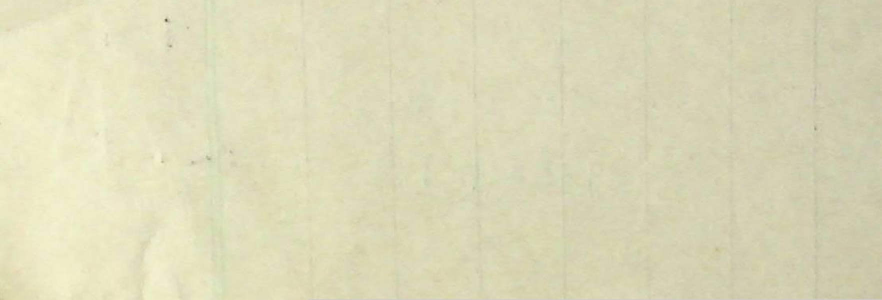
संपूर्णशान्तमनस: परितृप्तवृते-

र्नित्यं शमे सुखमयात्मनि तिष्ठतो न्त: ।

सिद्ध्यन्ति दुर्लभतरा अपि वार्ि कृतार्था

गङ्गावतार इव सागरखातवस्तु ।। vi(i)73.8

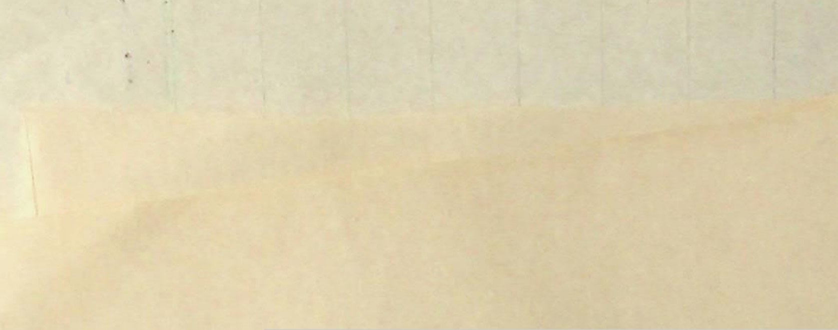
अगस्त्य

([illegible]

Philosophical Upamānas & standards of comparisions drawn from Śāstras, Nyāyas or Dṛṣṭāntas.